

Eesti Kohtunike Ühing

Pr Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister
Justiitsministeerium
info@just.ee

Meie 02.04.2025

Eesti Kohtunike Ühingu pöördumine seoses menetlusnormide muutmisega (mahupiirangute võimaldamine)

Eesti Kohtunik Ühing (EKOÜ) pöördub Teie poole ettepanekuga lisada tsiviilkohtumenetluse, halduskohtumenetluse ja kriminaalmenetluse seadustikesse norm, mis piiraks või võimaldaks asja menetlevatel kohtunikel piirata kohtusse esitatavate menetlusedokumentide mahtu.

Kohtute jaoks on viimastel aastatel kujunenud üheks suurimaks probleemiks ülemäärane töökoormus, mis on muuhulgas seotud digitaalsete kohtumenetluste tulemusena tekkinud dokumentide mahu suurenemisega. Olukorras, kus Vabariigi Valitsus eeldab kohtusüsteemilt eelarvete kärpeid, on vajalik leida viise, kuidas muuta kohtumenetlused tõhusamateks, vähem kulukamateks ja kõigile osapooltele jõukohasemateks. Osundame, et ka Justiitsministeeriumis on valminud mitmeid algatusi kohtute töö optimeerimiseks.

EKOÜ leiab, et kohtute töökoormuse vähendamiseks ning menetlusökonoomia suurendamiseks tuleks lisada menetlusnormidesse säte, mis võimaldaks asja menetlevatel kohtunikel õigusemõistmise huve riivamata piirata esitatavate menetlusedokumentide mahtu. Selline meede saaks muuta kohtumenetlusi kiiremaks ning võimaldaks vältida olukordi, kus kohtusse pöörduakse ebavajalikult mahukaks muudetud ja sealhulgas tehisintellekti vahendusel loodud dokumentidega. Alternatiivselt või täiendavalt tuleks kaaluda ka võimalusi seada ebamõistlikult mahukate dokumentide või ebavajalikult suure arvu tõendite esitamisele tehnilisi piiranguid.

Osundame, et sarnaseid mahupiiranguid rakendavad oma töös Euroopa Liidu Kohus ja Euroopa Inimõiguste Kohus. Euroopa Liidu Kohtu praktilistes juhistes¹ on rõhutatud, et kui ei esine erilisi asjaolusid ja kui kodukorra sätetest ei tulene teisiti, ei tohiks näiteks eelotsuse asjades esitatud kirjalikud seisukohad olla reavahega 1,5 ja kuni 1500 tähemärgiga lehekülje kohta ilma tühikuid arvestamata pikemad kui 20 lehekülge (juhiste p 15 ja p 49) ning hagimenetluse asjades pikemad kui 30 lehekülge (juhiste p 18 ja p 49). Hagiavaldustele tuleb seejuures tingimata lisada lühiülevaade esitatud väidest (juhiste p 19), mille maht on kuni 2 lehekülge. Kostja vastus hagiavaldusele tohi olla pikem kui 30 lehekülge (juhiste p 21). Lisaks on rõhutatud, et esitatavad menetlusedokumendid peavad olema koostatud nii, et alates esimesest leheküljest oleks võimalik mõista nende ülesehitust ja ulatust (juhiste p 50).

1 Kättesaadav: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202402173

Eeltoodud nõuete mitteamvestamine võib kaasa tuua olulisi menetluslikke tagajärgi. Kohus ise võib samuti kindlaks määrata talle esitatavate seisukohtade maksimaalse pikkuse² (artikkel 58).

Euroopa Inimõiguste Kohtule esitatavate dokumentide maht ei tohiks samuti üldjuhul ületada 20 lehekülge³ ning vormistuslike nõuete järgimata jätmise võib kaasa tuua avalduse läbivaatamata jätmise (reegel 47).

EKoÜ osundab, et sarnaseid õiguslikke lahendusi menetlusedokumentide mahu piiramiseks võib leida ka teistes õigussüsteemides, kuid EKoÜ-l puudub ressurss selles osas vajalike uuringute tegemiseks. Vaatamata sellele palume Justiitsministeeriumil kaaluda meie ettepanekul seaduste muutmissettepanekute koostamist.

Austusega

(allkirjastatud digitaalselt)

Anu Uritam

Eesti Kohtunike Ühingu esimees

2 Euroopa Kohtu kodukord: <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2024-08/rdp-cour-et.pdf>

3 Rules of the Court: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/rules_court_eng